

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG

*****

NGUYỄN TRÀ MY

CÔNG TÁC SƯU TẦM HIỆN VẬT
CỦA BẢO TÀNG QUÂN KHU 4

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

NGƯỜI HƯỚNG DẪN:

HÀ NỘI - 2011

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài	4
2. Mục đích nghiên cứu và nhiệm vụ nghiên cứu:	6
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	6
4. Phương pháp nghiên cứu.....	6
5. Bố cục của khóa luận	7
Chương 1: KHÁI QUÁT VỀ CÔNG TÁC SƯU TẦM HIỆN VẬT	
BẢO TÀNG VÀ BẢO TÀNG QUÂN KHU 4	8
1.1 Một số khái niệm có liên quan	8
1.1.1 Hiện vật gốc	8
1.1.2 Hiện vật bảo tàng	9
1.1.3 Khái niệm về sưu tầm, sưu tầm hiện vật bảo tàng.....	10
1.2 Nội dung, nhiệm vụ, tính chất công tác sưu tầm hiện vật bảo tàng.....	11
1.2.1 Nội dung sưu tầm hiện vật bảo tàng	11
1.2.2 Nhiệm vụ của công tác sưu tầm hiện vật bảo tàng	20
1.2.3 Tính chất nghiên cứu của công tác sưu tầm hiện vật bảo tàng	22
1.3 Khái quát về Bảo tàng Quân khu 4.....	23
1.3.1 Sự hình thành và phát triển của Bảo tàng Quân khu 4	23
1.3.2 Đặc trưng và chức năng của Bảo tàng Quân khu 4	28
1.3.3 Cơ cấu tổ chức của bảo tàng Quân khu 4.....	33
1.3.4 Vai trò của công tác sưu tầm hiện vật đối với Bảo tàng Quân khu 4	33
Chương 2: THỰC TRẠNG CÔNG TÁC SƯU TẦM HIỆN VẬT TẠI	
BẢO TÀNG QUÂN KHU 4	36
2.1 Xây dựng kế hoạch sưu tầm ở Bảo tàng Quân khu 4	36
2.1.1 Cơ sở xây dựng kế hoạch sưu tầm	36
2.1.2 Lập kế hoạch sưu tầm hiện vật	37

2.2 Phương pháp sưu tầm và tổ chức xét duyệt hiện vật sưu tầm để nhập kho tại Bảo tàng Quân khu 4.....	42
2.2.1 Phương pháp sưu tầm hiện vật tại bảo tàng Quân khu 4	42
2.2.2 Tổ chức xét duyệt hiện vật sưu tầm để nhập kho :	55
2.3 Lập hồ sơ sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Quân khu 4.....	59
2.3.1 Tầm quan trọng của việc ghi chép lập hồ sơ sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Quân khu 4.....	59
2.3.2 Yêu cầu về hồ sơ hiện vật của Bảo tàng Quân khu 4	62
2.3.3 Các văn bản hồ sơ sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Quân khu 4.	64
2.4 Kết quả công tác sưu tầm của Bảo tàng Quân khu 4.....	70
Chương 3: NHẬN XÉT VÀ GIẢI PHÁP GÓP PHẦN NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC SƯU TẦM HIỆN VẬT TẠI BẢO TÀNG QUÂN KHU 4	75
3.1 Nhận xét về hoạt động sưu tầm hiện vật ở Bảo tàng Quân khu 4... 75	
3.1.1 Ưu điểm	75
3.1.2 Hạn chế	79
3.1.3 Nguyên nhân	81
3.2 Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác sưu tầm tại Bảo tàng Quân khu 4.....	83
3.2.1 Xây dựng đội ngũ cán bộ sưu tầm	83
3.2.2 Nâng cao chất lượng các hoạt động nghiệp vụ khác	89
3.2.3 Đầu tư kinh phí phục vụ cho công tác sưu tầm và tăng cường áp dụng khoa học kĩ thuật và trang thiết bị hiện đại cho công tác sưu tầm hiện vật.....	97
3.2.4 Xã hội hóa các hoạt động bảo tàng, trong đó có hoạt động sưu tầm.....	100
KẾT LUẬN	107
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	110
PHỤ LỤC	

LỜI NÓI ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước những năm đầu thế kỉ XXI, với sự tác động mạnh mẽ của nền kinh tế thị trường, bên cạnh sự phát triển về kinh tế và đời sống xã hội cũng đã biểu hiện những mặt trái trên nhiều lĩnh vực, trong đó có văn hoá. Đó là tình trạng suy thoái đạo đức, sự đảo lộn các chuẩn mực và giá trị xã hội, những giá trị văn hoá truyền thống dần dần mai một và bị lãng quên.

Bên cạnh đó các thế lực thù địch cũng đang tăng cường chống phá ta trên lĩnh vực văn hóa, tư tưởng nhất là sử dụng những phương tiện thông tin đại chúng, tuyên truyền, xuyên tạc lịch sử, phủ nhận vai trò của Đảng, phá hoại sự nghiệp đổi mới của đất nước ta bằng “Diễn biến hoà bình” - “Bạo loạn lật đổ” với những cuộc “Cách mạng đường phố”, “Cách mạng sắc màu” đang diễn ra ở một số quốc gia trong thời gian gần đây. Do đó cuộc chiến đấu trên mặt trận văn hoá - tư tưởng là nhiệm vụ đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước, hình thành nhân cách con người Việt Nam. Trong cuộc chiến đấu ấy, những di sản văn hoá cao đẹp được đúc kết qua hàng nghìn năm lịch sử là nền tảng vô giá, là vũ khí sắc bén đối với các thế hệ người Việt Nam trên con đường phấn đấu vươn lên hội nhập và xác lập chỗ đứng cho riêng mình. Do vậy các di sản văn hoá không chỉ giữ gìn cẩn thận mà còn phải được phục vụ cho việc tuyên truyền khoa học và giáo dục quần chúng. Các di sản văn hoá tự nó không có ý nghĩa nếu chúng ta không tổ chức việc sưu tầm, gìn giữ, nghiên cứu, tuyên truyền về nó, là công cụ, phương tiện để giáo dục nhận thức tư tưởng bản sắc văn hóa cho quần chúng.

Điều đó đặt ra cho các Bảo tàng cũng như Bảo tàng Quân khu 4 cần sử dụng vũ khí sắc bén của mình là hiện vật bảo tàng, giáo dục truyền thống, khơi dậy niềm tự hào dân tộc, hướng tới những giá trị chân - thiện - mỹ, gìn giữ phát huy bản sắc văn hoá dân tộc trong quá trình hội nhập quốc tế.

Công tác sưu tầm hiện vật bảo tàng là khâu hoạt động mở đầu quan trọng tạo “tiền đề vật chất” cho toàn bộ hoạt động của bảo tàng. Trong bảo tàng, nếu không có hiện vật gốc, sưu tập gốc mang giá trị lịch sử - văn hóa - khoa học thì không có hoạt động bảo tàng. Những hiện vật gốc mang giá trị bảo tàng được bảo tàng tổ chức sưu tầm thu thập về bảo tàng theo các phương pháp và nguyên tắc của bảo tàng học. Công tác sưu tầm hiện vật trong các bảo tàng có nhiều nét chung nhưng mỗi bảo tàng đều có những nét riêng của nó. Đối với Bảo tàng Quân khu 4 cũng vậy, ngay từ khi thành lập bảo tàng đã đẩy mạnh công tác nghiên cứu sưu tầm nhằm thu thập những hiện vật lịch sử, đáp ứng những yêu cầu trước mắt và lâu dài của bảo tàng.

Nằm trong hệ thống các Bảo tàng Quân đội nhân dân Việt Nam, Bảo tàng Quân khu 4 là một trong những bảo tàng quốc gia có số lượng hiện vật và số lượng khách tham quan đông nhất hiện nay trên địa bàn, vừa có chức năng bảo tồn và phát huy những di sản văn hóa quân sự phục vụ sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng bảo vệ Tổ quốc, vừa có chức năng quản lý, hướng dẫn nghiệp vụ cho hệ thống nhà truyền thống trong lực lượng vũ trang quân khu. Thông qua những hiện vật gốc quý hiếm, độc đáo, nơi đây thực sự trở thành trung tâm lưu giữ những giá trị văn hóa, lịch sử của khu vực Bắc Trung Bộ, một địa điểm hấp dẫn đối với khách tham quan, nghiên cứu về lịch sử vùng đất Quân khu 4 anh hùng.

Trong những năm gần đây, Bảo tàng Quân khu 4 luôn chú trọng đổi mới toàn diện các khâu công tác nghiệp vụ nhằm đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng mới. Nhận thức được vai trò và tầm quan trọng của công tác sưu

tầm hiện vật bảo tàng với sự phát triển của bảo tàng Quân khu 4 trong tương lai, được sự giúp đỡ nhiệt tình của cán bộ Bảo tàng Quân khu 4, tôi chọn đề tài “*Công tác sưu tầm hiện vật của Bảo tàng Quân khu 4*” làm khóa luận tốt nghiệp đại học. Với mong muốn nghiên cứu về thực trạng hoạt động sưu tầm hiện vật và từ đó đề xuất những giải pháp góp phần nâng cao hơn nữa chất lượng công tác sưu tầm của Bảo tàng Quân khu 4 trong thời gian tới.

2. Mục đích nghiên cứu và nhiệm vụ nghiên cứu:

+ Mục đích: trên cơ sở thực trạng hoạt động sưu tầm hiện vật bảo tàng, đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động này trong thời gian tới.

+ Nhiệm vụ nghiên cứu:

- Hệ thống hóa lí luận về sưu tầm hiện vật bảo tàng, và khái quát sự hình thành phát triển, hoạt động của bảo tàng Quân khu 4.

- Nghiên cứu nội dung công tác sưu tầm bảo tàng Quân khu 4.

- Đề xuất phương pháp nâng cao hoạt động sưu tầm hiện vật trong thời gian tới.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- *Đối tượng nghiên cứu*: Khóa luận tập trung nghiên cứu công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Quân khu 4, thực trạng hoạt động, ghi chép hiện vật sưu tầm và những kết quả thu được.

- *Phạm vi nghiên cứu*: công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Quân khu 4 từ năm 1966 đến nay.

4. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình thực hiện, khóa luận đã sử dụng những phương pháp nghiên cứu sau:

- Phương pháp luận khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin: chủ nghĩa duy vật lịch sử và chủ nghĩa duy vật biện chứng.

- Phương pháp nghiên cứu liên ngành: sử học, bảo tàng học, văn bản học...

- Tiến hành phương pháp khảo sát điền dã: quan sát, ghi chép, mô tả, chụp ảnh, thống kê, tổng hợp, phân tích tư liệu...

5. Bố cục của khóa luận

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và phần Phụ lục, bài luận văn có 3 chương như sau:

Chương 1: Khái quát về công tác sưu tầm hiện vật và Bảo tàng Quân khu 4

Chương 2: Nội dung công tác sưu tầm hiện vật của Bảo tàng Quân khu 4

Chương 3: Nhận xét và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Quân khu 4

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bảo tàng Cách mạng (2000), *Bảo tàng với sự nghiệp CNH – HĐH đất nước*, Kỷ yếu hội thảo khoa học, tháng 8/1997, HN.
2. Bảo tàng Quân khu 4 (2005), *Nghị quyết Đại hội Chi bộ bảo tàng nhiệm kì 2005 - 2010*.
3. Bảo tàng Quân khu 4 (2005), *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ năm 2005 và phương hướng năm 2006*.
4. Bảo tàng Quân khu 4 (2006), *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ năm 2006 và phương hướng năm 2007*.
5. Bảo tàng Quân khu 4 (2007), *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ năm 2007 và phương hướng năm 2008*.
6. Bảo tàng Quân khu 4 (2008), *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ năm 2008 và phương hướng năm 2009*.
7. Bảo tàng Quân khu 4 (2009), *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ năm 2009 và phương hướng năm 2010*.
8. Bảo tàng Quân khu 4 (2010), *Sổ ghi cảm tưởng*.
9. Bộ tư lệnh Quân khu 4 (2000), *Lịch sử LLVTQK 4 (tập 1, tập 2, tập 3)*, NXB QĐND.
10. Cục Chính trị Quân khu 4 (2006), *Biên niên sự kiện 40 năm xây dựng và phát triển của Bảo tàng Quân khu 4*, NXB Xưởng in Quân khu 4.
11. Cục Chính trị Quân khu 4 (2006), *Truyền thống vẻ vang LLVTQK4*, NXB Xưởng in Quân khu 4.
12. Cục Chính trị Quân khu 4 (2008), *Đề cương hướng dẫn khách Bảo tàng Quân khu 4*, NXB Xưởng in Quân khu 4.
13. *Các bảo tàng quốc gia Việt Nam* (1990), NXB VH TT, HN.
14. Đảng Cộng Sản Việt Nam (1976), *Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IV*, NXB Sự thật, HN.

15. Cục di sản văn hóa-bộ văn hóa thông tin, trường đại học Văn hóa thành phố Hồ Chí Minh, bảo tàng chứng tích chiến tranh (2007), *Một số vấn đề về công tác kiểm kê hiện vật bảo tàng*, công ty in Lê Quang Lộc
16. Đảng Cộng Sản Việt Nam (1998), *Văn kiện Hội nghị lần thứ V, BCHTW Đảng khoá VIII*, NXB Sự thật, HN.
17. Đảng Cộng Sản Việt Nam (1996), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VIII của Đảng*, NXB Sự thật, HN.
18. Gary Edson – David Dane (2001), *Cẩm nang bảo tàng*, NXB Hà Nội.
19. Nguyễn Thị Huệ (2002), *Nghiên cứu nguồn sử liệu hiện vật bảo tàng*, NXB Chính trị Quốc gia, HN.
20. Nguyễn Thị Huệ (2008), *Cơ sở bảo tàng học*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
21. Trần Đức Khang (2006), *Thiết kế bảo tàng trong thế kỉ 21*, NXB VHNT, HN.
22. *Luật Di sản văn hoá (2002)*, NXB Chính trị Quốc gia, HN.
23. *Hồ Chí Minh bàn về văn hoá văn nghệ*, NXB VH, Hà Nội 1977.
24. Viện bảo tàng quân đội (1998), *Đổi mới, nâng cao chất lượng hoạt động bảo tàng trong quân đội*, NXB quân đội nhân dân
25. Phạm Quốc Quân (2006), *Bảo tàng Việt Nam cần phải làm gì để hội nhập*, Thông báo khoa học, BTL SVN, HN.
26. Vương Hoàng Quân (2008), *Cơ sở bảo tàng học Trung Quốc*, NXB Hà Nội.
27. Lâm Bình Tường (chủ biên) (1998), *Sổ tay công tác bảo tàng*, NXB VHNT, HN.
28. Trường Đại học văn hoá Hà Nội (1990), *Cơ sở bảo tàng học (tập 1, tập 2, tập 3)*, ĐHVHHN.
29. Timothy Amberes và Chispin Paine (2005), *Cơ sở bảo tàng học*, NXB Bảo tàng cách mạng Việt Nam.